

A drámajáték-vezetői vizsgáról

Szakall Judit

A drámajáték-vezető szakmát a kormány a 93/1994./VI.17-es kormányrendeletével a szakmai jegyzékből kihagyta. Ez ellen a súlyos hátrányokkal járó döntés ellen Társaságunk január 6-án levélben tiltakozott a Művelődési és Köznevelési Minisztérium felelős főosztályvezetőjénél, dr. Stricker Sándornál (ld. a levelet a 2. oldalon). A DPM 8. számában a Társaság akkori elnöke és az Oktatási Bizottság elnöke a szakmai jegyzékbe kerülés kapcsán intézett levelet a pedagógiai intézetek, tanító- és tanárképző főiskolák, művelődési központok vezetőihez a szakma védelmében, holott ekkorra már 1994. július 1-jével életbe lépett a szakma megszüntetését tartalmazó rendelet. *A novemberi közgyűlésen még nem tudatosult senkiben, hogy a szakmáért tett erőfeszítések hiábavalóak voltak és egy hozzá nem értő hivatalnok áthúzhatja egy tollvonással azt az eredményt, melyet hosszú évek alatt sikerült kivívni.* Ugyanerre a sorsra jutott valamennyi amatőr művészet-pedagógiai terület (karvezető, színjátszó-rendező, néptáncoktató stb.), ugyanis a népi kismesterség-oktatón kívül valamennyit eltörölték a szakmák sorából. Hozzá se kell tennem talán, hogy ezen területek szakmai érdekvédelmi szervezetei közül senkit sem tájékoztattak erről az intézkedésről, és természetesen a véleményünket sem kérték. Ennek következtében fordulhatott elő, hogy a Társaság akkori elnöke sem értesült a dologról, így a leköszönő levele (a Hírlevélben) sem tartalmazta a felháborítóan önkényes és szakmailag botrányos döntést. A rendelet értelmében az 1994. július 1-je előtt megkezdett tanfolyamok még a régi rendszer szerint zárulhatnak, a vizsgázók a minisztérium rendeletszámát tartalmazó oklevelet kapnak. Azok a tanfolyami hallgatók, akik 1994. július 1-je után kezdték meg tanulmányaikat, az Oktatási Bizottság által kidolgozott és jóváhagyott vizsgarend szerint szintén vizsgát tehetnek és erről oklevelet kaphatnak, ez azonban (jogilag) átsorolásra vagy átminősítésre nem jogosít.

Az iskolák vagy más intézmények az oklevelet természetesen elfogadják annak bizonyítékként, hogy a drámát oktató tanár felkészült és alkalmas a drámapedagógia alkalmazására. Szakmai garanciaként javasoljuk kezelni.

A helyzetbe azonban nem nyugszunk bele és már jeleztük a minisztérium felé a Szakmai Jegyzékbe való visszakerülés iránti igényünket.

Az Oktatási Bizottság vezetője, Gabnai Katalin, ismét beadta a szakmáért szükséges dokumentumokat, ám a Minisztérium illetékesének tájékoztatása szerint ennek az átfutási ideje két-három év. Addig sem állunk le a drámapedagógus képzéssel, látva és tapasztalva, hogy milyen nagy igény mutatkozik országszerte a módszer elsajátítására. Az oktatás továbbra is 120 órában történik, melyet elméleti és gyakorlati vizsga követ. A sikeres vizsgára bizonyíték a Magyar Drámapedagógiai Társaság oklevele. Reményeink szerint a Szakmai Jegyzékbe való visszakerülés után az okleveleket visszemenőleg rendeletszámmal is kiegészíthetjük majd.

A drámajáték-vezetői vizsga törzsanyaga

1. Elméleti alapismeretek

a) Reformpedagógia

A XX. századi személyiségközpontú reformpedagógiai irányzatok vázlatos ismerete, illetve ezek közül kettő alapos ismerete (Montessori, Freinet, Waldorf, Rogers, Gordon - Karácsony Sándor, Mérei Ferenc).

b) Fejlődéslélektan, játépszichológia

- a főbb fejlődéslélektani irányzatok (Piaget és Vygotszkij), valamint
- a gyermeki játékra vonatkozó megközelítések ismerete.

c) A drámajáték elmélete és története

- Drámapedagógiai törekvések Magyarországon.
- Az angolszász drámapedagógia főbb irányzatai (Peter Slade, Brian Way, Dorothy Heathcote, Gavin Bolton).
- A drámapedagógiai gyakorlat rendszerezése (Gavin

Bolton nyomán).

- A dráma és a színház (különbségek, azonosságok).
- A DIE (Drama in Education) és a TIE (Theatre in Education) összehasonlító vizsgálata.

2. Drámajáték-módszertan

a) Gyakorlatok, technikák

- kapcsolatteremtő játékok
- bizalomgyakorlatok
- empátia- és toleranciafejlesztő játékok
- lazító játékok; bemelegítő mozgásgyakorlatok és játékok
- ritmusgyakorlatok
- érzékelést fejlesztő játékok
- koncentrációs játékok
- memóriafejlesztő játékok
- fantáziafejlesztő játékok
- interakciós játékok

- agresszióvezető játékok
- beszédképesség-fejlesztő gyakorlatok
- szituációs (improvizációs) játékok
- ön- és csoportismereti játékok
- népi játékok

b) A tanítási dráma elmélete és gyakorlata

- A dramatikus tevékenységi formák osztályozása.
- A tanítási dráma tervezése.
- Tanári eljárások: munkaformák, konvenciók a tanítási drámában.
- Színházi eszközök a drámában (avagy mit kell tudni a drámaíró és a rendező mesterségéből).
- Tanári kérdésfeltevés, a válaszok kezelése.
- Gyakorlatok, játékok beépítése a drámába.
- A tanár szerepben; a szerepelépés céljai, formái.
- A résztvevők szerepkörei; kerettávolság.
- A tárgyalás (egyvetetés) formái.
- A dráma megjelenítési szakasza, szerepbesegítés.
- Az értékelés helye, szerepe és formái a drámában.
- Drámaszerkezetek (stratégiák és technikák).

c) Színházi (színházi dramaturgiai) alapismeretek

- cselekmény; a cselekménybonyolítás különböző modelljei
- szituáció
- konfliktus
- feszültség – a feszültségteremtés módjai, eszközei
- kontraszt
- fókusz
- idő – színpadi idő; az idő kezelése a drámában
- tér – a térhasználat módjai

- szimbólumteremtés – szimbólumok kezelése
- közös dramatizálás

3. Drámaóra-vezetés

a) A tanítási dráma legfontosabb tématispái

- Mesei (mondai) motívumokat felhasználó, vagy mesére (mondára) épülő dráma.
- Történelmi (vagy azzal analóg) helyzet feldolgozása drámával.
- Közösségi-szociális problémák vizsgálata drámában.
- A gyerekek által ismert történetre épülő dráma (pl. indiános, Robin Hood, aktuális tévéműsorok hőseiről szóló stb.).
- Műalkotások (pl. irodalmi, zenei, képzőművészeti) feldolgozása tanítási dráma segítségével.
- Erkölcsi probléma, (erkölcsi) döntések következményeinek vizsgálata drámán keresztül.
- Tudományos (pl. természettudományos, gazdasági, műszaki stb.) problémák vizsgálata drámában.
- A drámához mint műnemhez tartozó alkotások feldolgozása a tanítási dráma segítségével.

b) Alkalmazott dráma (a tanítás szolgálatában)

- Konkrét tanórai alkalmazások.
- Dráma az osztályfőnöki órán.
- Dráma a szabadidős foglalkozásokon (pl. iskolaotthonban, napköziben, kiránduláson, táborban, drámanapon stb.).

„A TIE-t igazán csak főállásban lehet csinálni”

Kaposi Lászlóval, a Kerekasztal Színházi Nevelési Központ vezetőjével beszélget
Szauder Erik

- *Először is arról kérdeznék, hogyan is indultok el a TIE-munkában, milyen gondjaitok, nehézségeitek voltak az induláskor, illetve hol tartotok most?*

- Ez több kérdés egyszerre. Kezdem az elsôvel, hogy hogyan indultunk. Volt egy gyermekszínházi, diákszínházi, később fôiskolási vagy egyetemista színházi múlttal rendelkező társaság Gödöllôn. Egy viszonylag nagyobb kör volt, amelyik azt kereste, hogyan tudná valahogy kamatoztatni a színházi műveltségét. Ezek az emberek – vagy ezeknek a döntô többsége – valamiféle drámajátékos tevékenységen nôtt fel. Azt gondoltuk, hogy jó lenne úgy foglalkozni a színházzal, hogy nekünk is érdekes, nekünk is izgalmas legyen, illetve hogy önállóak, függetlenek lehessünk. Én nem tartottam esélyesnek, hogy (akármilyen jó fesztivál-eredmények álltak is a hátunk mögött) egy Gödöllô méretű településen ilyen, kifejezetten felnôtteknek szóló színházi tevékenységre pénzt kapjunk, a település vezetôjének minden jószándéka ellenére is. Elkezdtünk más utakat keresni, és ez vitt a más fajta színházi irányok felé. Nekem, illetve a jelenlegi vagy akkori munkatársaim

többségének ez nem jelentett törést, azaz nem valamiféle megalkuvást vagy kompromisszumot jelentett az az igény, hogy jó lenne gyerekekkel dolgozni a színházi tudásunk felhasználásával. Nekem ebben meglehetősen nagy „prianszom” van. 1981 óta, mióta jeles diplomával befejeztem egy gépészmérnöki kart, folyamatosan gyermekszínházi vagy gyermekszínházi csoportokat vezettem, és a dramatikus tevékenység nagyon sokféle formáját ismerhettem meg. Átéltam a gyermekszínházi-csoportvezetôk „elôadásra dolgozunk – fejleszteniünk kell” tudathasadásos állapotát, dolgoztam dramatikus játszóházakban, művelôdéstörténeti játszóházakban, illetve vezettem tisztán drámaórának vagy dramatikus játékorának nevezett, tanrendbe illesztett órákon keresztül egészen a kisegítô iskolai drámajátékokig mindenfélét. Nagyon sokféle formában foglalkoztam tehát dramatikus tevékenységgel, de nem találtam rá az ideális modellre. Azt azonban tudtam, hogy ez izgalmas és fontos dolog, és jó lenne valahogy megoldani. Azt hiszem, hogy a David Davis-féle kurzus nyitott engem új irányba, illetve hozott vissza a drámapedagógia felé. Jobban mondva: addigi tapasztalataimat inkább megfejelte